Na nowo oprawiono w r. 1936.

Starzeński — Przeradzki.
Faber — Koch —
— — 3½. Wolański z Matuszewiczami.
4. Giedroyć. Wolański, Matuszewicz.
5. Wolański — Giedroyćie.
6. Wirmser. Stefani. — Bauhoffer
7. Modrzewski, Stefani. Janowicze. Korsakowska
8. Bauhoffer — Wirmser —
9. Wirzer — Bauhoffer.
10. ~~Bolestawski Xaw.~~ zob. 14633. III. t. IV. nr. 17.
11. Bauhoffer — Wirmzer.
12. Białopiotrowicz — Brygitki.
13. Stokocki — Gnatowski.
14. Kościół Brzeski — Jezu. Tyszkowski. Wygonowska.
15. Brygitki.
16. Przerdziecki — Weremczyński — Chrapowicki. Skiery
17. Kromer. — Bernardynki — Krzywobłocki.
18. Ogiński. Mamoczy.
19. Borch — Plater —
20. Dulicz —
21. Sawiński — Wołodkowicz.
22. Drozdowicz.
23. Liebe. Herman.
24. Ekonomia Grodzieńska —
25. Poniat — Wołodkowicz. Marcinowski.
26. Starostwo Hajeńskie.
27. Augustów — Ekon. Grodzieńska — Dankiewicz.
Karlewicz.
28. Tołoczko — Kameduli.
29. Szaniawski.
30. Baranowski —,
31 — — Ośmiałowski.
32. Ciesanowska — Pisarska — Kalinowski.
33. Sylwestrowicz —
34. Poniński. — Gören, — Grabowski.
35. Grabowski
36 Trnatis — Borkman.
37. Grodno —

9 flor.

REPLIKA

Od Szlachetnych Bauhofera Warszawskiego, Stephaniego Wileńskiego Kupcow y Obywatelow.

PRZECIWKO

Szlachetnemu Rochowi Wirumzer Kupcowi y Obywatelowi Miasta Wilna.

§.

CO może być pewnym u Wirumzera, gdy on y własno ręcznych podpisow znać przed Sądem niechce, zapiera, y gdy przez przez tyle lat nieczuiąc krzywdy, Manifestem nigdy nieskarząc, przestawał na tey dla siebie z handlu pewności ktora mu bilansem 1776. R. była okazana, ktora poźniey za wybraniem nieco z massy Stephaniowskiey gdy Zł. Ryńskich 458. graycarow 50. ¾. została przez dokument w R. 1781. między Stephanim a Bauhoferem dlaniego zapewnioną, a ktora będąc iemu wiadomą, bo pod obecnością w Wilnie likwidowaną, przecie w nim przeciwnych żądz za iakiemi się dziś ubiega, niesprawiła owszem udzielaiąc mu ducha prawdy, y rzetelnego znim postempowania spokoyność przyniosła, gdy na tey wielości przez dokument między Stephanim a Bauhoferem wyznaney zaprzestał, manifestu niezrobił, y żadney nieoświadczył pretensyi do handlu z R. 1770. po R. 1776. owszem poźniey alias w pułtora Roku z okładem, sam między Bauhoferem czyniąc z powtornego handlu rozrachunek wydał kwitacyą, a w oney tak daleko wszystkie nawzaiem pretensye umorzyli że excepcya żadna niepozostała.

Jeżeli więc te tak uroczyste akceptowanych czynności kroki, a powagą przyznanych tranzaktow wsparte są dla Wirumzera małą pobudką uspokoienia, zapewna y Dekret Assessorski niezgasi w nim tey chęci, z ktorą ugimainowawszy krzywdę do procederu poszedł, y ony takiemi drogami prowadził, iaki widział walor proiektowaney pretensyi.

Gdyby tedy Sąd bliższą miał konwikcyą o zdrożnym Wirumzera postempowaniu, rekapituluię się te wszystkie dowody, przeciw ktorym a raczey z pod ktorych chciał Wirumzer siebie uwolnić.

Już to nie sekret że w Roku 1776. miał sobie Wirmser przesłany bilans z upewnieniem z Xiąg autentycznych, wiele na iego schedę wypada, bo takowy bilans podpisany przez Stephaniego y Bauhofera sam w komportacyi y w produkcie złożył ktoren dopiero widzieć a razem czytać Produkt Wirmzera na Arkuszu 4. pod literą D. w kolumnie 4.

W Roku więc 1776. 20. 7bra zupełna seperacya handlu byłego z Roku. 1770. przeświadczyła się, ktora ieżeli krzywdziła Wirumzera y ieżeli niechciał przestawać na okazaney wielości bilansem 1776. R. y ieżeli niewierzył oney, należało zaraz krzywdę swoią manifestem ogłosić y szukać usprawiedliwienia, a niedozwalać w przody między Stephanim y Bauhoferem rozebrania z handlu y Towarow y długow, ktore sam w ręku swoich w Wilnie utrzymywał, y sam zarządżał onymi.

Lecz że przestał na pewności dobrze przez siebie examinowaney w przody że zaakceptował Bilans sobie dany, a przez obudwuch to iest Bauhofera y Stephaniego podpisany, przeto też zdał wszystkie towary, one dozwolił rozebrać y wywieść, a Sam iako po skończonym y zupełnie załatwionym handlu pierwszym, wszedł między Bauhoferem w powtorny.

Pierwsza tedy okoliczność ktora Wirmsera obwinia, y nader nierzetelną postać iego obiaśnia, bo gdy przyiął bilans 1776. R. sobie dany gdy onego niekwestyonował, Manifestem niezażalił, towary, po skończoney natym bilansie Seperacyi z sklepn wydał dobrowolnie, y zcałego po Rok 1776. trwaiącego wystąpił bez musu handlu, kto mu dopiero wierzyć będzie że cierpiał w tenczas krzywdę, skoro w tenczas skargi nieznayduie, owszem dobrowolną bez zalenia się akceptacyą widzi.

Zeby Wirumser w Roku 1776. gdy się seperacya robiła znał siebie pokrzywdzonym, żeby przysłany bilans znaydywał nierzetelnym, niedopuściłby rozebrania towarow, zatrzymałby one pod swoim rządem do puty, do puki zupełne usprawiedliwienie zdaliby z siebie względem iego części Bauhofer y Stephani, a w ostatku manifestowałby krzywdzące ich przeciw sobie zamiary.

Nieczyniąc zaś tego iżali kto wątpić będzie iż wszystko akceptował y na tym przestał, co mu autentycznym bilansem zapewionym było.

Wieszczego chyba trzeba ducha ktoryby zwiastował iż Wirumser w Roku 1776. miał krzywdę, y że na bilansie przysłanym nieprzestał, bo iey Sąd niewidzi oświadczoney przed

żadne-

żadnymi aktami, a iak że ma domyślać śię o niey gdy Art. 54. Rozd. 4. z dowodow sądzić dysponuie pisząc.

A my Hospodar, także Sąd Głowny, Woiewodowie, Starostowie, y Urzędnicy naśi Sędzia Podsędek y Sąd Zamkowy abo Dworny y nikt inszy nic zyłowy y domysłu swego, także y wiadomości swey sądzić y skazować niemaią y nie będą moc.

Zrobić komu krzywdę przez podeyście, lub iawnie, iest to uczynek nie zaś inskrypcyina sprawa, w uczynkowych zdarzeniach że są potrzebne zażalenia Statut nauczył, y że preskrypcya idzie w każdym zamilczeniu trzyletnia tenże sam obiaśnil Statut w Art. 62. Roz 11. pisząc.

Gdyby kto komu gwałt pospolity sąsiedzki, abo złodzieystwo pozogą, boy, grabiesz y iaką szkodę uczynił, a tenby milczał od onego czasu iako śię to stało trzy lata, tedy iuż o to będzie wiecz nie milczeć, a ieśliby y pozwawszy oto a prawa niedowiodszy a potym zaś znowu trzy lata przemilczał, oto także nie będzie mogł prawem czynić.

Przedsięwziol Wirmser dowodzić uczynioney sobie szkody Seperacyą R. 1776. lecz co go do tey wolności kłocenia przypuszczać będzie gdy czytelne prawo po tylu upłynionych dawnościach milczeć przymusza.

Od Roku 1770. rzecz biorąc lat 14. milczał do daty pierwszego manifestu w R. 1784. uczynionego a od ostatniey Seperacyi w R. 1776. ośiem lat spokoynych upłyneło, przez ktore nietylko milczał, ale przeświadczony o rzetelnym z sobą postempowaniu Bauhofera y Stephaniego, znowu z Bauhoferem w powtorną wszedł kompanią y trwał do powtorney w R. 1782. Seperacyi.

Prawo te Statutowe spokoyność Obywatelom daiące żadnym nie iest cofnione, owszem na Seymie Grodzieńskim w Roku 1784. do czulszey exekucyi przywiedzione zostało. Ktore prawa czytać.

Nie był Wirmser w odległych Kraiach, ani był małoletnim dzieckiem, więc żadna racya od tak długiego milczenia wolnym go czynić niemoże, a każda pokazuiąc go Kompanistą do piątey części przeświadcza, iż zapewna wszystkie widział obroty handlu, y dla tego milczał że dobrze Stan interessow był mu wiadomy y że więcey nie należało iemu nad okazaną Bilansem 1776. Roku ilość.

Ten Bilans R. 1776. nie iest prywatnym Bilansem, ale publicznym, bo przy obecności Kupcow Warszawskich czyniony, y Przeto, nie tylko do tego Bilansu posyłaiącego się Bauhofferowi pisali się, Bauhoffer z Stephanim lecz ieszcze znayduią się na nim dwoch Warszawskich Kupcow podpisy, to iest: Reslera y Hurtyka, iako proszonych do tey Seperacyi Przyiacioł. Widzieć powtor-

 nie

nie oryginalny przez samego Wirmsera przyniesiony Bilans.

W tym tedy Bilansie widział całkowitą swoią należność, widział odtrąconych za Rabat 25. procentow, widział umieszczone z zasług za kartą 531. Złł: Ryńskich, y widział że mu więcey do zapłacenia nieprzychodzi gotowymi nad 1,454. Złł: Ryń: y 36. gray. a widząc y wiedząc o tym dobrze iak może dziś wypierać, y nazywać to Impozycyą co sam przyiął uważnie, dobrowolnie, y zgodnie, y na fundamencie ktorego przyięcia wszystkie towary z pod swoiego władania wydał, y rozebrać dopuścił, a tak do tych towarow iako też do Stephaniego y Bauhoffera żadney nie oświadczył pretensyi.

W Roku więc 1776. zrobiwszy Seperacyą, gdy iuż towary na fundamęcie punktow Seperacyinych między Stefanim a Bauhofferem w Roku 1776. uczynionych, przy świadectwie tych samych Kupcow, co się y do Bilansu pisali to iest: Hurtyka y Rezlera zostały rozebrane, Roch Wirmser iako kredytor Summy Bilansem mu danym zapewnioney wybrał z rąk Stephaniego w Roku 1777. y 1778. Złł: Ryńs: 458 iak dowodzi extrakt Jnwentarza pod Rokiem 1781. Aprila dnia 7. składaiący się, ktoren widzieć y konfrontować z odbytą Repliką od Wirmsera na arkuszu 4. kolumnie pierwszey, w ktorey sam przyznaie się do wzięcia w Roku 1777. y 1778. rzeczonego Kapitału 458. Złł:

Na iakie zaś konto ten Kapitał był przez niego brany a przez Stephaniego dawany, świadczy złożony Jnwentarz, iż in vim 1,454. Złł: Ryń: y 36. gray: z Seperacyi przyznanych iemu y Seperacyi punktami y Bilansem.

Nie iestże to tedy oczywista prawda że on akceptował y Bilans sobie dany, y wszystkie rachunki, kiedy iuż po Seperacyi odbierał swoią należność, a do ktorey zapewna nie co innego iemu przodkowało, ieno Bilans wręku będący, y punkta Seperacyine między Stephanim y Bauhofferem, ktorych taki iest wyraż.

„ Resztę zaś przypadaiącego na niego (idest na Rocha Wirm-„ sera) zysku Jch-Panowie Stephani y Bauhoffer podług „ Bilansu teraz sporządzonego, y rękami przyiacioł pod-„ pisanego zapłacić onemu będą powinni. „

O toż dwa Autentyczne na należność Wirmsera dowody, Punkta Seperacyine przyznane y Autentyczny Bilans, o ktorym wspominaią ręką przyiacioł podpisany tych samych, ktorzy y do punktow Seperacyinych byli użyci. Widzieć w tym mieyscu dokument Autentyczny przed Magistratem Warszawskim przyznany Seperacyinych punktow pod Rokiem 1776. y czytać ony dla skonfrontowania z Bilansem.

Na fundamęcie tych punktow Seperacyinych w Roku 1776. zawartych, kiedy podług onych każdy na się wziol obowiązek spłacenia w połowie długow tak Zagranicznych iako y Kraiowych wynoszących 72,709. Złł: Ryń: gray: 16. y puł, czyli Złł: Pol: 290,836. Czynili Bauhoffer y Stephani następną w Roku 1781. między sobą oblikwidacyę, a kwituiąc się w Wilnie nawzaiem z pretensyow, pod obecnością samegoż Wirmsera, wyznali reszty dla niego po 497. Złł: Ryń: ponieważ iak się wyżey dowiodło z massy 1,454. Złł: Ryńs: wybrał od Stephaniego Złł: Ryńs: 458. y 50. graycarow.

Patrzął na to wszystko Wirmser przytomny, a nieśmiał formować zarzutu, bo był przekonany o rzetelnym Bilansie w Roku 1776. sobie oddanym, nieśmiał też y tego wnosić w tenczas, iż mu Bauhoffer y Stephani przyrzekali oblikwidacyą, gdy oni za skutkiem byłey iuż w Roku 1776. Oblikwidacyi, idąc, to podług niey za należne dla Wirmsera liczyli, co Bilans obeymował.

Komu tedy Sąd bliższą ma dziś dać wiarę, czy Wirumserowi, ktory śmiał mowić do Sądu, iż przeto nie manifestował że Bauchofer z Stephanim przyrzekali zawsze nadgrodzić, czy też drugiey Stronie, ktora autentyczne przyznane składaiąc tranzakta, przekonywa niemi, w czym, y iak wiele? a oraz na iakowych fundamentach zapłata dla Wirumzera ostrzeganą była.

Ta sama kwitacya 1781. Roku okazuie przyrzekanie, ale nie obfitsze nad zamiar bilansu 1776. Roku. Więc ta sama kwitacya znosi wiarę zawodnych do Sądu wrażeń.

Mowi Wirumser, że czyniąc w R. 1781. Stephani z Bauchoferem rozrachunek Wirumsera wypchnęli, a przecie on znaiąc krzywdę nie manifestował y wtenczas.

Obie racye ktorych on używa przeciw swemu milczeniu, walczą same z sobą, bo pierwsza dla tego miała Wirumzera od opuszczenia Manifestu wymawiać, że w dobry sposob przyrzekali iakoby zupełną mu sprawiedliwość, a druga dla tego chce aby wymawiała, że go wypchnęli.

Jestże w tey iego nieskonbinowaney napaści, nie iuż prawda, ale przynaymniey pozor do prawdy, a przecie uporczywie prożnym swym słowom chce więcey wierzyć, nad dotykalne z samych dowodow y z postępku czynności.

Przypominaią się w tym mieyscu Dokumentu między Stephanim a Bauchoferem przyznanego w Wilnie pod R. 1781. słowa:

Z obowiązkiem wzaiemnie na siebie przyiętym, iż ia Xawer Stephani ex Sorte mea pro residuo Ichmc Panom Janowi Stephaniemu Oycowi Złotych Ryńskich 2250. Janowi Radiusowi Złotych Ryńskich 925. graycarow 12. y puł; Rochowi Wirumser Zł. Ryńskich 497. graycarow 52. y puł.

Po-

Podobnież ia Jerzy Bauhofer ex Sorte mea wzmienionym wyżey trzem Osobom także samą Summę in unum zniesioną 3673. Zł. Ryńskich grayc: 5. y puł &c. wypłaciemy.

Otoż *ex Sorte mea pro residuo* Rochowi Wirumserowi każdy po 497, Zł. Ryńskich y 52. graycarow przyznał od siebie należność, ta zaś residuitas z iakiego ciągnęła się źrzodła przekonały punkta seperacyine w Roku 1776. y bilans przy nich dla Wirumsera z podpisem Bauhofera, Stefaniego, Reslera, y Hurtyka oddane, przekonał poźnieyszy potym bilansie Inwentarz, że on iuż na konto tego długu wybrał w latach 1777. y 1778. Zł. Ryńskich 458. a do iakiey prawdy y sam się zeznał w Replice na arkuszu 4. pod lit. D. w kolumnie pierwszey. Widzieć powtornie te wszystkie dowody, y razem konfrontować one dla uznania prawdy, iż wszystkie iednostayney wiadomości są niewątpliwym świadectwem.

Nie tylko więc w 1776. Roku przez bilans sobie dany wiedział co mu z handlu od Roku 1770. po R. 1776. od daty seperacyi należało, ale też y poźniey taż sama wiadomość przed nim nie była ukrywaną, kiedy sam na konto iey wybrał w następnych latach Zł. Ryńskich 438. y kiedy w R. 1781. residuitatem po 497. Zł. ostrzegli Dokumentem w obecności iego czynionym, y w Wilnie przyznanym.

Możeż dopiero w czyimkolwiek umyśle plątać się iakakolwiek wątpliwość, że Wirumser nieakceptował separacyi w R. 1776. nastałey, że na bilansie sobie danym nie przestał, kiedy przeciw temu zażalenia nie widzi, a *in contra* doświadcza w uroczystych Dokumentach exekucyi ciągłey dobrowolney, y aktami publicznemi wspartey.

Aż nadto wielkie y pewne przekonanie o rzetelnym obeyściu się z Wirumserem, i o tym że on będąc oczywistym świadkizm wszystkich czynności kupieckich nie mogł w tedy naymnieyszey obiekcyi zmyślać, a przeto akceptował seperacyą, y z niey przez bilans okazany pożytek.

Po akceptacyi zatym tey seperacyi w R. 1776. skończoney, tak daleko był przekonany Wirumser o rzetelnych ku sobie Bauhofera dowodach przyiaźni, ze z nim w powtorny zaszedł handel, y trwał do Roku 1782

Jakże on mogłby nie skończywszy pierwszą seperacyą zaymować się powtornym handlem, a ieszcze z tym ktory go iak dziś powiada skrzywdził, y ktorego nieakceptował czynności względem siebie byłych.

Prędzey znalazłby Wirumser na świecie tak lekkowiernego człeka, ktoremuby mogł wnowić, że w tenczas kiedy Słońce świeci, dnia niema, niż żeby potrafił przekonać, że seperacyi w Roku 1776. stałey nie akceptował, że wchodząc z Bauhoferem w powtorny handel, nie miał go za rzetelnego

nego y podczciwego Kupca, że w tenczas znał swoim nieprzyiacielem iego y maiątku zaborcą.

Gdyż skłonności ludzkie tak są względem siebie popędliwe y czułe, że utaić tego nie zdołaią, co ich serce rani; więc y Wirumser nie mogłby od R. 1770. patrzeć oboiętnym okiem na krzywdę swoią, żeby ią uznał, nie mogłby pierwey na wydanie z sklepu swego towarow zezwolić, ażby przed nim inaczey był usprawiedliwiony bilans y separacya, nie mogłby iako z przyiacielem iuż zaufanym, y doświadczonym Bauhoferem wchodzić w powtorny handel, ażby mu wprzod swoie nieukontentowanie z pierwszego handlu wymowił, usprawiedliwił, y załatwił; a czego skoro nie uczynił przez lat kilkanaście, tym samym świadectwo insze w iego sercu Sąd czyta y znayduie, niż on chce dopiero przekształciwszy rzecz całą upczorować.

Wstąpił tedy bez żadney pretensyi do pierwszego handlu Wirumser z Bauhoferem w powtorny, trwał w nim ciągle lat pięć, a także żadney nie oświadczaiąc pretensyi, w ostatku gdy separacya y z powtornego handlu następowała, Wirumser doświadczył w niey rownych dowodow rzetelności Bauhofera y rownych względow, kiedy mu własney Summy darował 4800. Zł. Pol: iak świadczą wyrazy kwitacyi.

In Summa 1200. Zł. Ryńskich, toties rzeczonemu Imci wiecznemi czasy daruię.

Dopiero Wirumzer y tego daru znać niechce, a o ktorym sam przecie Dokument przyznanym zaświadczył y z wdzięcznością przyiął, oprocz czego 1079. Cz. Zł. na Wexle kredytował Wirumserowi Bauchofer, a czego zapewna nie czyniliby nawzaiem, gdyby pretensya z pierwszego handlu pod iakimkolwiek pretextem mogła być ożywiona.

Niechce Wirumser w tey kwitacyi widzieć na wszystkie pretensye pogrzebu, ale własne sumnienie iego y dopełnione skutki przekonywaią, iż po dacie R. 1782. nie Bauchofer Wirumserowi był dłużny, lecz Wirumser Bauhoferowi 1079. Zł. zawinił, y na one powydawał Wexle.

Jakże tedy mogłby Wirumser dawać Wexle na 1079. Cz. Zł. nie zdetrunkowawszy sobie należną Summę 497. Ryńskich, przez Dokument między Stephanim w R. 1781. zawarty upewnioną, iak mogłby z powtornego handlu zawierać kwitacyą, y oną przyznawać, czuiąc, że iego iest krzywdzicielem Bauchofer z handlu pierwszego.

Niech ta kwitacya będzie drugiego tylko handlu świadkiem, ale iest razem y tey prawdy czystym tłumaczem, że Wirumser nieprzystępowałby do tych przyiacielskich y mocnych w R. 1782. między Bauchoferem krokow, gdyby miał nie iuż potrzebę, ale pretensyą utworzenia z nim Pro-

 ce de-

cederu z lat 1770. do 1776. y zapewna wolałby nie daiąc kwitacyi z poźnieyſzego handlu założyć mu kondycyą rachowania ſię z pierwſzego.

Ze żaś przyſtąpił y kwitacyą przyznał z powtornego handlu, tym samym przeświadczył Publiczność, y Sąd konwinkuie, że do pierwſzego handlu pretenſyi iuż nie miał, y potrzeby kwitowania ſię nie widział, bo na bilanſie mu oddanym w R. 1776. przeſtał, bo idąc za iego przewodnictwem Summę 458. Zł. poźniey wybrał, bo na dalſzych ſkutkach w kwitacyi 1781. R. między Stephanim a Bauchoferem wyznanych, zaprzeſtał, y żadnego nieukontentowania przez cały ten ciąg aż do kwitacyi 1782. Roku, y ieſzcze do lat dwoch po niey nie oświadczył.

Ktoż tedy mogł ſię spodziewać żeby rzecz ta w R. 1776. zupełnie umorzoną Seperacyą zdefiniowana, a bilansem samemu Bauhoferowi okazana y święcie przez niego ſzanowana mogła w nim kiedykolwiek do przewrotności usposobić ſerce.

Bauhofer zauſanym sumieniem, otwartą duszą przyſtempuiąc do kombinacyi oſtateczney w R. 1782. niebył powinien w prowadzać nawet tego, co iuż było na Seperacyi ſkończonym y przeciw czemu żadna przez Wirumsera wątpliwość nieuczyniła ſię nigdy, lecz tylko gdy Wirumserowi miał na trzy wexle kredytować 1079. Czer. Zł. położył mu rachunek edukacyi Corki na usprawiedliwienie tego co ſię mu ieſzcze nalezało podług kwitacyi 1781. R.

Niekweſtyonował Wirumser tak pewney wiadomości o expenſie na Corce, y dlatego widząc przewyżsyaiącą ſummę nad swą należność, gdyż Bauhofer 555. Zł. Rynſkich y 33. graycarow wydał, niebędąc powinien więcey mu płacić nad 497. Ryńſkich y 50. Graycarow, przyiął z wdzięcznością uſtąpioną presuperatę, y przyſtąpił do podpisu y do przyznania kwitacyi niezachowuiącey żadney nawzaiem pretensyi. Składa ſię w tym mieyſcu Regeſtr ten sam z ktorego przy kombinacyi Wirumserowi usprawiedlwił expens na iego Corkę w dacie 1778 od dnia 29. Junii sporządzany a w R. 1782. 9bra 15. adnotowany z osobną Wirumsera karteczką *Ktoren widzieć*

Kiedy więc takim porządkiem rzecz ſię doprowadziła aż do R. 1782. y kiedy w tym roku kwitowali ſię z handlu przez lat pięć trwaiącego; iuż tym samym z pierwszego handlu uprzedzaiącego powtorny nie była kwitacya potrzebną, bo akceptacya od R. 1770. do 1776. wszyſtkich czynności w handlu ręczyła za trwałością onych, bo przyięcie bilansu 1776. R. y na onym zaprzeſtanie utwtwierdziła wiekuiſtą trwałość, bo branie in vim tey należności przez bilans 1776. R. mu przyznaney do 458. Zł. Ryńſkich niecofnioney exekucyi wyſtawiła widok. Bo kwitacya 1781. R. mię-

dzy

dzy Stephanim a Bauhoferem w Wilnie zawierana wyszczegulniaiąc dla Wirumsera przez osobne shedy reſtancią summy z pierwszego handlu iemu należney, niemaiąc oppozycyi y zaprzeczenia, akt ten przeciw Wirmserowi nayuroczyſtszym y wszyſtko zamykaiącym wyobrażała. Bo weyście do powtornego handlu y w nim przez lat pięc trwanie z zupełną spokoynością, na poprzedzaiące czyny wyſtawiało wzaiemney ufności, y wiarę, y potrzebę wierzenia, bo w oſtatku złozony na Curkę rachunek, y wyrazy kwitacyi do ktorey dobrowolnie Wirumser przyſtępował, niemaiąc iuż żadney do Bauhofera pretenſyi owszem z ręku iego biorąc dar 4800. Zł. niemogł tak podley wątpliwości w Bauhoferze wzniecać iżby wirumser to co do Roku 1782. milczeniem szanował, akceptacyą wyexekwował, y kwitacyą 1782. R. z pod pretensyow umarzaiących ſię nie wyłączał, chciał po teyże kwitacyi wzniecać, atym barziey proſtytuować tego, ktory mu tyle okażywał względu.

W tym mieyscu należy przypomnieć kwitacyi 1782. R. wyrazy, żeby Sąd maiąc poprzedzaiące kwitacye bliżey doſtrzegał prawdy, iż każda pretensya do daty 1782. Roku ſtosowana truchleie y obumiera przed takim wyrzeczeniem ſię iakie naſtempuie od ſlow y od Punktu.

A tak my wſzyſtkie pretensye bez żadney excepcyi nawzaiem do ſiebie ad datam presentem ſtosowane a powodem handlu wynikłe wiecznie umorzywszy y ſkasowawszy. &c.

Niech dopiero Wirumser wyzna, czy była iego pretensya do do Bauhofera exyſtuiącą, przed Rokiem 1782. z powodu handlu, y niech wraz ſtosuie warunek tey kwitacyi do oney?

Jeżeli była exyſtuiącą pretenſya pierwsza, y ieżeli na nią zupełna bonifikacya niezaſzła przez złożony rachunek na edukacyą Corki, tedy zamiaſt tych ſlow w kwitacyi *iż wſzyſtkie pretensye bez żadney excepcyi nawzaiem doſiebie ad datam ſtoſowane kasuiemy,* należało pisać *wyłączywſzy pretenſyą ad datam presentem do ſiebie ſtoſowaną a dotąd od R. 1770. trwaiącą y nieumorzoną.*

Bo kto mowi o wſzyſtkich pretenſyach do R. 1782. nawzaiem do ſiebie ſtosowanych, kto y tego ieszcze terminu wzywa że bez żadney excepcyi, ten zapewna w rezerwie nic nie zoſtawuie dla ſiebie, nadto przekonanym każdego czyni, iż pod momentem sporządzoney w R. 1782. kwitacyi żadna wątpliwość nietruła spokoyności o zupełnym załatwieniu ſię w uprzedzaiących tęż kwitacyą okolicznościach.

Powiedzieć że wſzyſtko co mam daruię bez excepcyi, więc iuż tym samym wyzutym ieſt ze wszyſtkiego ten co dar uczynił, a excepcyi lub salwy do czegokolwiek ſobie nioſtrzegł.

Choc tedy ta kwitacya była zamiarem powturnego handlu, gdy iednak ułatwiwszy wszystkie szczeguły zniego y skończywszy na punkcie rzecz pierwiey traktowaną, Rzekła daley terminem ogolnym do wszystkich, nawzaiem ad datam presentem stosowanych pretensyi, y fixe powiedziała że bez żadney excepcyi umarzaią się, tym samym zaięła to wszystko co tylko w pretensyach swoich miał Wirumser do Bauhofera do R. 1782.

Przy tak otwartych wyrazach kwitacyi przy czytelnym skasowaniu wszystkich na wzaiem ad datam presentem, alias do R. 1782. pretensyow do siebie, przy szczegulnym tey to kwitacyi brzmieniu że bez żadney excepcyi, wostatku przy dowodach tak uroczystych, y przy dobrze pamiętaiącym się sposobie owey w R. 1782. kombinacyi, ieszcze Bauhofer uiszczaiąc wszelkie mniemanie Punkt do Iuramentu podaie natym.

Jako w R. 1782. gdy się Seperacya Handlu powtórnego skończyła, odaiąc nawzaiem Kwitacyą, był rachunek na Curkę Wirmsera okazany, i iako tym to rachunkiem przeświadczony Wirmser został, iż zupełnie doszła mu od Bauhoffera należność z Handlu pierwszego. Y iako dla tych przyczyn generalny warunek na wszystkie pretensye bez excepcyi nastąpił.

Gdy tedy tym sposobem w umyśle każdego zastanawia uwagę i względem swey niewinności przekonanie zupełne czyni, Jak Sąd może wątpić o prawdzie z którą przyszedł do Sądu, i którey dowiódł temi wszystkiemi Stopniami iakie tylko są w rzędzie dowodów przez Statut umieyszczone.

To iest złożył Pismo, czyli okazał przez samego Wirmsera złożony Bilans Autentyczny R. 1776. z podpisami Reslera, Hurtyka, Bauhoffera i Stefaniego, i dowiódł, że ten Bilans był za rzetelny od Wirmsera przyięty. — Milczeniem tak długim akceptowany; exekucyą branych in vim tego długu pieniędzy upoważniony. —

Złożył świadectwo na takową akceptacyą i na uległość Bilansówi pierwsze w Seperacyinych Punktach w Warszawie w R. 1776. między Stefanim a Bauhofferem zawartych, drugie w Kwitacyi między temiż w R. 1781. w Wilnie przyznaney, gdzie takoż zgodnie świadczy i ten dokument co Wirmserowi podług Bilansu 1776. R. wypada z reszty.

Złożył i dowód pisma, i dowod świadectwa w Kwitacyi 1782. między nim a Bauchofferem zawartey, złożył w oskatku naysolennieyszą sumienia swego ofiarę, i tym sposobem rekwiruiące się przez Statut wszystkie uzupełnił dowody.

Słowa Ar. 77. ℞. 4. *A dowody, i dowody na wszelaką rzecz maią być naypierwiey przez pismo, abo przez świadki, a to są naypewnieysze, i naygruntownieysze dowody. — Będą też dowody i odwody przez przysięgę komu pisma, albo świadkow nie dostanie.*

Hurtyk, i Resler, znani w Warszawie Kupcy z rzetelności swoiey, oni pisali się za świadków do Punktów Seperacyi, Oni rzetelność Bilansu dla Wirmsera oddanego autoryzowali swe-

mi

mi Rękoma, Onych Wirmser przyiął zapewnienie, bo manifestem nie zaskarżył, bo oddał wraz po otrzymanym tym Bilansie wszystkie Towary z swego rzędu, więc ich wiara połączona, zdalszemi dowodami zawstydza wszystkie Wirmsera postępki, między racyami pokonywaiącemi Wirmsera i ta iest niemałey uwagi godną, że on nie tylko do czasu Kwitacyi 1782. Roku między nim a Buhoferem zawartey manifestu o poprzedzaiące pretensye nie uczynił, lecz nawet po tey ostateczney ledwo w dwa Roki bo w 1784. R. pierwszy pełen niesprawiedliwości Manifest zaniosł.

Y Sąd tedy ma mu dopiero wierzyć, kiedy On sam sobie przez kilkanaście lat nie wierzył, a w tenczas tylko zamanifestował, iak zamyślił nie iuż pretensyi którey nie miał dochodzić; ale Bauhoffera i Stefaniego w reskryptowym ucisnąc Sądzie —

Sam wszakże Bauhoffer, choć iest Koronney Prowincyi Obywatelem idzie do sądu, owszem sam pociągnął, Wirmsera niechętnego odpowiadać w tym Sądzie. — Bo chce niewinność swoią od zawzięcie złośliwey uwolnić napaści — Y dla tego lubo do stateczni wydemonstrował, rzecz swoią, naczym się ona ma kończyć, i lubo pewien iest; że Sąd stoiąc przy złożonych dowodach i przy ostateczney Kwitacyi niedaiącey excepcyi do żadney pretensyi; zniszczy wymierzony krok Wirmsera na krzywdę Bauhoffera i Stefaniego: gdyby atoli w samey okazał sprawie iak są iego nierzetelne, i nieprzystoyne, a od prawdy tak daleke wycieczki, pokrotce wszystkie zarzuty rezelwować będą, y one

Usprawiedliwiaią następnie —

Chciał Wirmser wyprobować przed Sądem iż on nie w piątey części, lecz w rowney alias w trzeciey był Kompanistą, mocą Frankfurskiey w R. 1771. zaszłey Komplenacyi między Kupcami Zagranicznemi, że zaś do wyprobowania mimo własne podpisy, trudne mu było trafić; przeto w Kombinacyi Frankforskiey wypierał swoy podpis, i niewiadomoscią o niey składał się, a dokument własnoręczny przez siebie wydany, nazwał oszukaniną, iułudzeniem

Uważyć więc, czy iest w tym iego mówieniu iakikolwiek rzetelnośui związek, i dokąd on trafi; a oraz naczym rzecz kończyć będzie powinien, skoro iak sam wyznał publicznie wreplice do Frankfurskiey kombinacyi piszącym się nie był —

Ta bowiem Kombinacya dla tych tylko służy, którzy się do niey pisali, bo Ci wzaiemne wzieli na siebie obowiązki odpowiedzi Zagranicznym Kupcom i wszystkim. — Jeżeli tedy Wirmser do niey piszącym się nie był, przeto samo między Kupcami Kontraktu nie czynił. — A nie czyniąc Kontraktu w Frankforcie, nie tylko do piątey, ale do żadney części Jmienia Kompanisty używać nie może, lecz zostać powinien przez czas od 1770. do 1776. Roku Handlu w opinii Czeladnika. —

Co tedy była za maxyma Wirmsera wypieraiąc się wiadomości o Frankfurskiey Kombinacyi wyparć się razem swego charakteru, i ręki — A gdy się tego oboyga na Sądzie publicznym głosem wyparł. Więc Bauhoffer i Stefani, gwałtem go w tę Frankfur-

skę Kombinacyą wciągać nie chcą — Owszem z niey iak się sam wywolnił: uwalniaią, i wypuszczaią, oświadczaiąc tylko, iako Czeladnikowi zasługi policzyć, gdyż tey Frankfurskiey Kombinacyi ta iest nayistotnieysza zasada, która się wypisuie w słowach —

Na wzaiem obowiązuią się Ich Panowie Xawery Stefani, Jan Jerzy Bauhoffer, i Roch Wirmser, iako nayściśley nie tylko pomienioney Stephański Handel w Wilnie y w Warszawie za ustąpieniem wyżey od JP. Jana Stephaniego u czynionym, po Jnwentarzu wzmiankowanym od 30. 7bra 1770. na siebie przyiąc, i kredytem swoie w nim maiący akcye, iako JP. Jan Stephan za wszelkie ich pretensye, które aż do Jnwentarza od 30 7bra 1770. zlikwidowane być mogą. Jeden za wszystkich a wszyscy za iednego zaręczyć, do czego także JP. Jgnacy Hurtyk iako Opiekun JP. Jgnacego Szarf. przystępuie — a daley

Dla większey wagi i waloru ten Jnstrument na trzy ręce przepisany i od wszystkich Jnteressantów, własnemi rękami podpisany, y pieczęciami poznaczony iest —

Kiedy się więc nie pisał, i obowiązków wzaiemnych nie przyimował, tym samym ta komplanacya Frankfurska iemu nie służy, bo ona tych tylko Jnteressantami nazywa, którzy się wzaiemnie obowiązuią, i którzy się aktu do niey piszą —

Jak trudno iest trafić Wirmserowi do pewnego celu puściwszy się, w bezdroże nierzetelności; bo tam pokonania swoiego znayduie metę, gdzie mniemał otrzymać nad Bauhofferem i Stefanim zwycięstwo.

Na Konwencyi Frankfurskiey los swoiego zaczoł fundować Procederu, a potym wyparł się że się do niey nie pisał, a tym samym, do skutków iey nie przystąpił, co więc przy pożytkach z tey Konwencyi otrzyma, gdy się On do niey nie pisał, i w obowiązki wzaiemne Kupcom Zagranicznym siebie nie podał? Y na co dziś iey używa skoro ona od niego i od iego podpisu stroni. —

Taką niezgodnością sam siebie wiąże, y wszelkich pozbawionym zostanie racyi ktoreby go etiam w piątey części pożytkow fundowały, niechcą iednak błędu Wirumsera Bauhofer y Stephani brać za istotną przeciw niemu konwikcyą, bo są przeświadczeni iż się Wirumser sam do niey pisał y że własney iego ręki charakter nosi komplanacya Frankfurska.

Lecz stanąwszy przy tey komplanacyi Frankforskiey pytaią Wirumsera gdzież w niey iest wyraz taki żeby on do trzeciey części należał pożytkow.

Ta bowiem komplanacya Frankworska iest tylko świadkiem wystąpienia z handlu Jana Stephaniego y zaparęczenia Kupcow zagranicznych, iż się nadal weń mieszać nie będzie, y że doputy kapitału swego z massy nieodbierze dopuki wszystkie debita passiva z handlu poprzedzaiącego do R. 1770. do dnia 30. 7bra zaspokoione niebędą.

Słowa pryncypalne komplanacyi Frakforskiey: *zatym dla przecięcia poruznień handlowych dotąd trwaiący iako też dla zabeśpieczenia kredytorow ktorzy aż na zakończenie ostatniego Jnwentarza od 30. 7bra 1770 Prawo maią upominać się o swoie z przyrzeczonego handlu między JPanami Janem Stephan, Xawerym Stephan, y Jgnacym*

cym Hurtik iako opiekunem I.P. Ignacego Szarf następuiąca umowa rozmyślnie stanęła.

Cel więc istotny kombinacyi Frankfurskiey, zostawić całą massę maiątku Iana Stephan y Ignacego Szarfa dla bezpieczeństwa kredytorow zagranicznych, a od ktorey massy maiątku Ian Stefan procentem tylko piątym kontentować niemieszaiąc się w handel, co też zarowno Opiekun Ignacego Szarfa uczynił Hurtyk.

Mowi Wirumser że na mieyscu Iana Stephaniego skoro ia w handel z iego dopuszczenia wstępowałem przeto samo do takich należy zyskow do iakich sam Ian Stephani należał bo on wstępuiąc mnie w puścił, żeby żaś takie rozumienie przeciwne mogł utrzymywać, wzywa słow dalszych tey to komplanacyi a te są następne,

I.P. Ian Stephan oświadcza się dobrowolnie rozmyślnie, że pomieniony handel po zakończonym Inwentarzu od 30. 7bra 1770 wyżey wspomnionemu I.Panu Xaweremu Stephan Synowi swemu I.P. Ianowi Ierzemu Bauchofer zięciowi swemu y I.P. Rochowi Wirmser Czeladnikowi dotąd u niego będącemu w Wilnie ustępuie y odłącza się od towarzystwa, tak że się tym wyraźnie obowiązuie na przyszły czas do interesow handlowych cale niemięszać.

Mieysca tedy nie handlu odstąpił, bo kapitał solummodo zostawił doputy aż się ułatwią pretensye z popzedzaiącego handlu, a ustempuiąc swoiego mieysca nie na iednego Wirumsera nawet wlał one ale razem na Stephaniego y Bauhofera, więc nawet same kalkuluiąc po Stephanim Ianie mieysce ledwoby miał część trzecią po Ianie Stephanim, a wogule handlu ledwoby mogł używać dziewiątey części, Gdyż pierwsi dway maiący iuż procz tego swe mieysca, ieszcze od Iana Stephaniego rowny dostęp otrzymali, bo iednakowy do wszystkich trzech kompanistow wyraz.

Owoż z utrzymowania czyli z interpretacyi tey to Franfurskiey komplanacyi, taki wypadłby dla Wirumzera skutek, iednak i tym aktualnym z niey wnioskiem nie chcą iego odbiiać od piątey części, gdy ona z własnego postanowienia mu wyznaczona, y gdy sami przyięli iuż na to od niego Dokument, y gdy przez wszystkie lata handlu kwestyonowana mu nie była ta część piąta, owszem zaświadczyła się uroczystym Xiąg y bilansu dowodem.

Bauhofer maiąc za sobą Corkę Jana Stephaniego, a Siostrę Xawiera, nie mogł iednak mieć rowney w handlu części nie maiąc kapitału, a tylko do osmey po rok 1770. należał, iak świadczy autentyczny bilans; Wirumser zaś obfitsze biorąc z ich ręki dobrodzieystwo, bo do piątey przypuszczonym zostaiąc części bez grosza kapitału, iuż chce więcey na swoich dobroczyńcach przez gwałt wymuszać.

Wolno go było w tenczas całkiem z handlu wyrzucić, iako tego, ktory nic nie posiada w maiątku własnym, bo komplanacya nie przymuszała do utrzymania, a bardziey nie determinowała dla nikogo niiakiey części, gdyż Kupcow Zagranicznych nie było intereſſem kto wiele ma zyſkiwać, lecz że każdy im za długi odpowiedzieć powinien.

W domu więc oni robiąc umiarkowanie, przypuścili Wirumſera do piątey części, a on gdy tę prawdę własnym zaświadczył Dokumentem? byłaż dopiero iakakolwiek ſluſzność wdzierać się do obſitſzych zyſkow, y ſzukać tey doli, przeciw ktorey własno-ręczny mowił Dokument, przeciw ktorey Xięgi y bilans powſtaią, y przeciw ktorey ſam naydłużſzym milczeniem uſprawiedliwił dawne zarzuty.

Kiedykolwiek ten Dokument od niego wydany, zawſze przecie ieſt Dokumentem uroczyſtym, ważnym, niecofnionym y niemanifeſtowanym, a Exekucyą pokazuiącą się w Xięgach i na bilanſie wſpartym.

W powtornym nawet zoſtaiąc Wirumſer handlu z Bauhoferem nie należał do więkſzey iak do trzeciey części, y to po odtrąceniu wſzyſtkich unkoſztow, po detrunkowaniu procentow. Widzieć powtornego handlu munimenta, mianowicie pod R. 1779 aſſekuracyą wzaiemną, y czytać oną.

Nota: w tym mieyſcu dodaie się wiadomość, że Wirumſer z zawodnemi żalami przychodzi na krzywdę ſwoią iakby z pierwſzego handlu cierpianą, y zawodnie też przekonywał, iż był proſzony o cierpliwość, y iż przeto Manifeſtu nie czynił, gdy po kwitacyi 1782. ſtałey, manifeſtuiąc w R. 1783. Bauchofera o pretensye rożne z powodu wydanych Wexlow na 1079. Cz. Zł. przecie tey pretenſyi handlowey iako aktualnie umorzoney nie wzniecił, y nie śmiał w oney czernić Bauchofera; widzieć w tym mieyſcu Manifeſt R. 1783. Mca Junii dnia 14. zanieſiony przed Magiſtratem Wileńſkim, y czytać ony.

Nie był tedy iuż w tym czaſie przyiacielem Wirumzer Bauchofera, y nie będąc nim, tak grubey impoſtury zarzucać nie śmiał; Coż więc rozumieć o całym iego naſtępnym procederze, gdy wſzyſtkie okoliczności w ieden węzeł zebrane, tłumią nieſpokoyności ducha.

Pierwſza zatym Rocha Wirumſera pretenſya, iakoby był oſzukanym, na rowney części gaśnie, gdy się widocznie okazało, iż nie do rowney, ale tylko należał do piątey części; przypatrzyć się dopiero dalſzym onego wnioſkom.

Mowi on, że Bauchofer nie maiąc więcey kapitału w bilanſie R. 1770. ſporządzonym nad 3959. Ryńſk: Złot: nie mogł inny w Xiędze zwaney *Haupt-Buch* do 6000. Zł. podnoſić, a iak ſkoro podnioſł, przeto ſamo winien ieſt bonifikacyą Wirumzerowi czynić z preſuperuiącey Summy.

Gdy-

Gdyby rzecz się toczyła między samym Bauchoferem a Wirumserem, y gdyby w samym razie takie zapytanie urosło, y gdyby Wirumser miał swoy kapitał w tymże handlu, natenczas mogłby pytać Bauchofera, czemu powiększył się kapitał?

Lecz dziśiay pytać Wirumzerowi o to, żadna nie radzi racya, bo on swego kapitału do handlu nie wniosł, bo wszedł do handlu iuż zaczętego y iuż ustabiliowanego, a ustabiliowanego przez tych, ktorzy byli Aktorami handlu y kapitałow.

Wolno było pryncypałom handlu na mieyscu 6000. Zł. dla Bauchofera postawić Zł. 19962. a na mieyscu Stephaniego 19962. Zł. postawić Zł. 6000. ktora przemiana ieźliby mogła kogo dotykać, tedy zapewna tego, czyie kapitały przemianę, lub uszczuplenie cierpią.

Niech dowiedzie, że Wirumzera uszczuplił się kapitał, a przez uszczuplenie się kapitału Wirumserowskiego wzniosł się Bauchofera, na tenczas ten iego głowny, iak nazywa argument, byłby głownym, a co dziś iest mniey niż niczym.

Nie miał żadnego Wirumser kapitału, y sam tego nie wpiera, nie był w tenczas y w handlu, kiedy kapitały na nowy handel regulowano. Coż więc iego obrażać maią (poprzedzaiące weyście iego do handlu czynności) między Familią zawarte y postanowione.

Bilans w Roku 1770 sporządzony y zaprzysiężony, iest świadkiem skończonego handlu, y massy maiątku, iaka do podziału między Kupcami weń wchodzącemi dawniey należeć miała. Ale nie iest regułą do następnego w tymże handlu postępowania.

Ten bowiem cały maiątek bilansem R. 1770. wytknięty, naymnieyszą częścią do Aktorstwa Wirumsera nie należał, ale iak y na co miał być obrocony, Bilans poucza, ktoren widzieć w tym mieyscu.

W tym bowiem bilansie postawiona iest massa w oguł całego maiątku 158,318. Zł. grayc: 39. y puł, a do proporcyi oneyże y expensa, czyli szczegulne każdego kapitały stosowały się, uważać na bilansie.

W Xiędze zaś *Haubt-Buch*, czyli w Oryginale bilansu, że nie iest zmnieyszona kapitału massa, ni też wyższa, uważać na karcie pierwszey, iż takoż 158,318. Zł. Ryńskich, graycarow 39. y puł stoi.

W bilansie, ktorego Wirumser używa, przez szczeguł wyrażaią się Kapitały większe iednych Kupcow nad drugich, ale ich oguł nie podnosi generalney massy, owszem iest rowny, naprzykład miał wtenczas Szarf y Xawer Stephani 40,604. Ryńskich, Jan zaś Stephani 24,762. Ryńskich.

Determinuiąc więc między sobą na dalszy czas handel, chcieli sami stosuiąc się do domowych potrzeb y okoliczności, aby zamiast Jana Stephaniego kapitału 24,162. Zł. było tylko kapitałem 23,400. Zł. a zamiast 40,604. Zł. Szarfowskiego zostało mniey, a tym sposobem oni odcinaiąc od kapitałow swoich, podwyższyli Bauhofera kapitał do 6000. Złot: y 6000. Zł. na następny handel Bauchoferowi w bilans generalney Xięgi *Haubt-Buch* wpisali.

Tak tedy czyste między samemi Kupcami uregulowanie się, y tak widoczna do nich tylko stosuiąca się okoliczność nie mogła Wirumserowi perswazyi przynieść, iż umnieyszenie się kapitału Jana Stephaniego y Szarsow, a dołożenie z tego ubytku do kapitału Bauhoferowskiego nie iego było stratą, lecz tych, z ktorych to kapitałow dobrowolna przez nich transmutacya zrobiona.

Kombinuiąc tedy Xięgę *Haut-Buch* generalną z bilansem przez Wirumsera wielbionym, naymnieyszy punkt rożności nie okazuie, bo iednostayna massa w ogule, bo z odcięcia tylko od Jana Stephaniego kapitału 1362. Zł. Ryńskich, a 680. Zł. Ryńskich od Szarfowskiego, y z dołączenia tych Summ obu do kapitału Bauchoferowskiego w liczbie 5959. Ryńskich znayduiącego się uczynił się, kapitał 6000. Widzieć y kombinować bilans z Xięgą *Haubt-Buch*, y z summować odcięte Summy, ieżeli nie iednakowa ilość.

Jan Stephani y Szarfowie, z ktorych kapitału Bauchoferowski zwiększali, czy mogli odstąpić y zezwolić na to, niech Wirumser przez naturalny porządek myślenia powie; zapewna uzna, że nie tylko drobnych cząstek mogli na Bauchofera odstąpić, lecz y kapitałow całych; zacoż tedy za cudze kapitały Bauchofera obwinia, y mimo widzialną prawdę defekta publicznym zadaie Xięgom, a przeciwko ktorym sami Pryncypałowie handlu, y sami Aktorowie Summ znaiąc rzetelność postępku, y maiąc w oryginałach bilanse 1770. Roku nic nie mowili, owszem za przewodnictwem tych samych Xiąg zawsze postępowali, bo u Kupcow iest to nayważnieyszy artykuł utrzymywać Xiąg oryginalnych akuratność, y dlatego Buhalterowie są przysięgli, przez ktorych ręcę cała massa wiadomości handlowych przechodzi.

Zeby na powtorny handel nie postawili dla Bauhofera 6000. Zł. tedyby musiało zostać podług bilansu 1770. Roku dla Jana Stephaniego 24,762. Zł. nie zaś 23400. toż samo y dla Szarsow, czyli dla Xawiera Stephaniego.

Czy tedy miałby Wirumser Prawo do większego ich kapitału iakie? niech się więc tym samym przekonaniem y tąż samą racyą dziś się osądza, iakie mieć może Prawo do tegoż kapitału w inszym ręku zostaiącego.

Wirum-

Wirumſer z błędu w błąd przechodząc, uſiłował nayſzacowniey-ſzym w Kupiectwie munimentom, to ieſt oryginalnym Xięgom *Haut-Buch* y *Journal*, dowieść niezgodność, y w tey intencyi rożne wymyślał obiekcye na uymę ich zaprzyſiężoney wiary, mianowicie na arkuſzu 3. pod literą C w kol: 1. powiedział, iż expens, ktory ieſt położony w Xiędze *Journal*, nie znayduie ſię w drugiey *Haut-Bach* Xiędze. *Czytać w tym mieyſcu Replikę* Wirumzera, y konfrontować iego doniesienie opaczne z ſamemi Xięgami, w ktorych mianowicie w *Haut-Buch* Xiędze na karcie 2. expens Stephaniego 2710. Ryńſkich 2. gr. 3. tenże expens w Xiędze *Journal* na karcie 51. 2710. gr. 2. 3. a przecie Wirumſer poważył ſię ſamą rzetelność y nayczyſtſzą niewinność krzywdzić, iakby to iedno u niego znaczyło zarzut bez przeyrzenia y uwagi zrobić, co go aktualnie dowieść, że iednak zrobił, cytuią ſię Repliki ſłowa:

Już tedy w Xiędze Haut-Buch opuſzczono Zł. Ryńſk: 2710. gr. 2. expenſu Stephaniego.

Mowił daley, że w teyże Xiędze Haut-Buch opuſzczony ieſt expens Bauchoferowſki, znayduiący ſię w Xiędze Journal na karcie 51. ideſt Zł. Ryńſkich 2888.

Słowa Repliki na ark: 3. w kol: 1. *Więc tu opuſzczono expens dla tegoż Bauchofera w Xiędze Journal na kar: 51. nayduiący ſię Zł. Ryń: 2888. gr. 42. &c. a kombinuiąc ich niezgodność między ſobą, uważać, iż ci Kompaniści ſtarali ſię ſwoy expens zawſze zmnieyſzać y zataiać.*

Nieſzczęśliwy Wirumſer, że iedney karty w Xiędze *Haut-Buch* nie przewrocił, a wrazby doſtrzegł wielkiemi literami ten expens zapiſany, ktoren dopiero widzieć na karcie 3. w Xiędze *Haut-Buch*, a na karcie 51. w *Journale.*

Nie Xięgi więc obwiniać należy, ktore ſą zgodne do naymnieyſzego z ſobą punktu. Lecz ſiebie, że w tych Xięgach nie ſzukał prawdy, y że na uięcie Charakteru handluiących wymyślał oczernienie.

Wſzyſtkie bowiem te expenſa wyliczone w Replice Wirumzerowſkiey, znayduią ſię w obudwoch Xięgach, mianowicie w Journalu na karcie 51. y 97. rownie na karcie 66. a zaś w Xiędze Haut-Buch na kar: 2. 3. 43. *widzieć y kombinować prawdę.*

Kiedy zaś te dwie Xięgi tak ſą zgodne z ſobą, y kiedy ich rzetelność niczym bydź obrażana nie może; więc tym ſamym, cały dowod w tych Xięgach muſi bydź brany do konwikcyi przeciw nieſprawiedliwemu Wirumzerowi, a biorąc z nich dowod, iuż ſię wywiązała nayczyſtſza prawda, że podług nich ſporządzony w R. 1776. bilans, nie mogł obſitſzey okazać dla Wirumſera doli nad Zł. Ryńſk: 1454.

Wyrzekał Wirumſer przeciw znayduiącemu ſię Rabatowi dla Bauhofera y Stephaniego, y chciał, aby y dla niego takowy Rabat był likwidowany, a zapomniał na to, iż on w maſſie kapitału na handel w R. 1770. deſtynowanego, groſza własności nie miał, a poźniey nie do kapitału przypuſzczony zoſtał, ale do profitu od kapitału w handlu.

Kapitału zatym maſſa względem Wirumſera nigdy zmnieyſzać ſię nie mogła, a względem tych Kupcow, ktorzy ſwe mieli kapitały, y byli w Ewikcyi wſzyſtkich Zagranicznych długow do ila ſię powiękſzała na ſzczegulne ſchedy, nic go intereſſować nie powinna, bo on ſwoich pieniędzy gotowych na przyczynienie ſobie Rabatu nie exponował, y nie dał.

Szarfowſki cały kapitał Jana Stephaniego, toż Bauchofera był obiektem wſzyſtkie zaſpokoić długi, y dla tego w R. 1771. czyniąc komplanacyą w Frankfurcie Jan Stephani za ſiebie a Hurtyk za Szarfa piſali ſię, iż dotąd kapitałow nie wydobędą ſwoich pokąd Zagranicznych Kupcow pretenſye zaspokoione nie zoſtaną.

Rewolucye Kraiowe nie czyniąc wielkiego na towarach odbytu uymowały ſpoſob łatwego zbycia ſię Zagranicznych długow, a kupcy widząc zaſpokoienie ſiebie opoźniaiące ſię, nie śmieli też nadal udzielać powolności w kredycie. Co widząc Bauhofer y Stephani zrobili z niemi akord opłacaiąc podług umowy kapitał gotowymi zapożyczywſzy ſię, a oni też dla nich Rabat, to ieſt 25. procentow na ſtu, że odſtąpili, świadczy oryginalna między Kupcami Bauhoferem y Stephanim konwencya, *ktorą pod R. 1772. widzieć.*

Roch Wirumſer znaiąc doſkonale tego Kupiectwa reguły, wiedział zawſze o tym Rabacie, bo on w obudwoch Xięgach ieſt dołączony w połowie na Bauhofera y Stephaniego, y w każden rozrachunek tak w Roku 1773. iako też w 1776. były, wchodził. *Co widzieć w obudwoch Xięgach.*

Znaiąc zaś, że ſwego kapitału na kupienie tego Rabatu nie awanſował nie mogł naymnieyſzey obiekcyi wymyślać, y dla tego choć widział y wiedział, przyiął to wowczas tą znaiomością, ktora wſzyſtkich kupczących przekonanymi czyni o takim a nie inſzym porządku naſtępowania w Kupiectwie.

Dziś żeby chciał Wirumſer za gotowe pieniądze Rabatę kupować, niech ſię oświadczy, a tyle ich doſtanie, ile ſam życzyć będzie, ale niech wie razem y o tym, iż trzeba mieć ſwoią Summę do zapłacenia za Rabat, ktorey gdy on w Roku 1772. nie miał y nie płacił, iakież mu do cudzego kapitału ſłużyć może Prawo.

Nie

Nie ieſt tedy rzeczą iego pilnować transmutacyi kapitalney maſſy, ale patrzeć na oguł tey maſſy, ktora była pod momentem Jnwentarza 1770. R. aby ogułu nie podwyżſzano, a przez ſzczeguł z niey kto wiele bierze, to tylko kweſtya pozoſtaie między maiącemi ſwe kapitały w ogule.

Rabat tedy w Roku 1772. pomnożył do kilku tyſięcy kapitał Stephaniemu y Bauhoferowi, ale natomiaſt uſtał tenże kapitał w Kupcach, bo gdyby Stephani nie kupili go ſobie ſwoim kapitałem, muſieliby zapłacić tož ſamo y tyle Zagranicznym Kupcom.

A iako Wirumſer gdyby w całku płacili Zagranicznym Kupcom ten kapitał, nie miałby pretextu nic powiedzieć, bo go widzi należnym z ſtarego handlu dla Kupcow, tak też rownie y dopiero żaden mu nie ſłuży pretext, bo on go nie kupił, y na kupno pieniędzy nie dał.

Chociaż zaś Bauchofer y Stephani kupuiąc za własne kapitały ten Rabat, byli w ſtopniu Kupcow Zagranicznych Aktorami naywłaściwſzemi, atoli Rabatowali ſami wſzyſtkie Towary ſwoie, odſtępuiąc iſtotnego waloru podług proporcyi, a czego Wirumſer iuż nienależne miał przecie zyſki, bo ſwego w towarach nie tracąc kapitału, z utratą Bauhofera y Stephaniego na nich korzyſtał: widzieć dwa Jnwentarze rabatuiące Towary, ieden w Roku 1770. in 8bri, drugi w Roku 1773. a w pierwſzym dla przeświadczenia ſię bliżſzego, wiele miał Bauhofer kapitału, uważać.

Nie tylko więc ſtracili nadto wiele kupuiąc Rabat za pieniądze własne, ale z własney maſſy ogulnego kapitału rabatowali tak znaczą Summe, z ktorey przecie Roch Wirumſer choć nic nie tracił, korzyſtał.

Rzecz nader zaſtanowienia godna, że Wirumſer naylepiey znaiomy tych wſzyſtkich w handlu okoliczności, że świadek oczywiſty y czynow y ſkutku, to dziś reklamuie, co zawſze ſzanował, co znał dobrze być rzetelnym, y na czym w ciągu całego handlu aż do ſeparacyi Roku 1776. y w ſeperacyi przeſtał.

Narzekał takož Wirumſer na Xięgi Haupt-Buch y Journal, że one raz większy drugi raz mnieyſzy okazuią Bauhofera y Stephaniego kapitał, a przepomniał to, że też Xięgi nie okazuiąc raz nic kapitału dla Wirumſera, naſtępnie okazały przy pierwſzym w Roku 1773. rozrachunku Złotych Ryńſkich 1488. przy drugim w Roku 1776. Złotych Ryńſkich 2725. *Co widzieć w Haupt-Buch na karcie 3. y 44. a w Journale na karcie 52. y 103.*

Jeżeli więc iemu, ktory niemiał grosza w handlu zrobał się potym Kapitał od 4213. Zł. Ryńskich czyli od Zł. 16852. ato ieszcze będącemu w piątey części, iakże pomnażać się

E 2 nie-

niemiał tym ktorzy dwoie tyle zyskiwać mieli prawo, y do ktorych za Rabat część przyszła.

Niech by dowiodł czy te Xięgi więcey nad proporcyą co przydawały zysku, abo niedetrunkowały ieszcze expensa, a natenczas żalom swoim dałby iakikolwiek pozor; lecz tego niemogąc donieść owszem nayściśleyszey w każdym punkcie widząc akuratność nienależało z nicości robić przeciw Xięgom zarzuty.

Niema bowiem w tych Xięgach nic szczegulnego dla Bauhofera y dla nikogo, bo każda rzecz expensy y precepty rzetelnie weszła, y na każdego rzetelnie zdetrunkowana.

Nie ieden Wirumser iest wpływaiącym w tę Xięgę, bo on będąc w piątey części spulnikiem naymniey uwagi wyciąga, lecz są wszystkich zagranicznych Kupcow z ktoremi tylko mieli interessa składy w tey Xiędze, a iako z nich żaden nierzetelności niedoświadczył, tak barziey Wirumserowi lękać się iey przez szacunek tak ważnych między Kupcami dowodow nienależało. *Widzieć te Xięgi y tych ktorzy są interesentami nierownie większemi do nich.*

Wołał ieszcze Wirumser y przeciw temu, że Stephani, z Bauhoferem rozbieraiąc w R. 1781. massę starego handlu, wzięli po 353,116. Zł. Pol. y pytał dla czego oni po tyle wzieli, choć był powinien przeczytawszy ten bilans pytanie takie przy sobie zostawić gdyż ten sam bilans odpowiedział iemu, że dlatego ażeby zapłacić kredytorom zagranicznym po 144,597. gr. 62. Kraiowym 37,184. y dalsze podług specyfikacyi znosić ciężary. *Widzieć ten bilans.*

Nie oto iemu należało zapytywać; y nieto sądzić za legalną kwestyą przeciw Stephaniemu y Bauhoferowi, lecz do wnieść że ten ostateczny międy niemi bilans przechodzi massę swą massę kapitału tego ktoren w R. 1770. był fundamentem handlu.

Bo kiedy on tego Stephaniemu zayzdrości, że on wziął 355,116. Zł. to mu Stephani tego kapitału z całym ewentem odstąpi, y prosi iego do siebie na wyrobek zamiast co się ma iemu wyrabiać według żądania podanego replikowym głosem:

To właśnie iest początkiem Stephaniego zguby że on maiąc swoy kapitał pewny w Gotowiźnie w zarobku w Mobiliach do sta z gorą tysięcy Złotych, musiał zostawać w obowiązku spłacenia długow, a przez ktore spłacenie swoy własny stracił maiątek, y przyszedł aż do punktu zrobienia konkursu dla kredytorow.

Wie wzakże Wirumser z bilansu 1770. R. że była ogulna massa maiątku do handlu 158,318. Zł. gr. 39. alias Zł. Pol: 633,272. czyiaż więc to massa była, y do kogo należąca

zape-

zapewna nie do niego, ktory tylko z niey nadal wypływający profit miał w piątey posięgać części.

Massa zatym ta miała opłacać wszystkie ciężary pierwszego handlu miała zaspokoić Szarfa y Jana Stephan, słowem tych wszystkich ułatwić, ktorzy byli interesantami pierwszego handlu.

Ta więc sama massa przechodząc aż do końca Seperacyi niemogła zmienić początkowego y na to wszystko Funduszu, na co tylko interesantow wskażywała potrzeba.

Otoż w R. 1781. wyklarygowali się wszystkie potrzeby; y nierozbierali między siebie Stephani z Bauhoferem przewyższaiącego Funduszu, zarobku tez większego niepołożyli w dwuch sobie częściach nad Wirumserowski w piątey, owszem mniey z okalkulowania im przyszło gdy na Towarach Rabatowanych kapitał znaczny stracili, a z rabatem dopisanym y z rabatem dołączonym od Wirumsera nieprzyszło im zysku więcey od R. 1770. po R. 1776. nad 70,303. Zł. Pol: 718. *Widzieć bilans R. 1781.*

Po 35,157. Zł. Pol: mieli w zarobku; ato z dołączonemi Rabatami dwuma, a Wirumser bez Rabatow, bez straty w kapitale, bez obowiązku płacenia komukolwiek długu wziął nayczyścieyszym kapitałem na swoią część piątą Zł. Pol: 16852. iżali więc patrząc na te akuratność obrachunku między Stephanim a Bauhoferem, mogł co sobie krzywdzącego upatrzyć gdy w samey rzeczy, ich własna krzywda dotykalną mu była skazowką.

Mimo wiarę autentyczną Xiąg *Haupt Buch y Journal* zrożnych szpargałow sztukowanych, racyonował wirumser iuż to o expensach iuż też o proficie dla siebie, lecz Bauhofer y Stephani nie mogąc go mocnieyszym przekonać argumentem iak autentycznością tychże Xiąg samych, a przedktoremi wszystkie inne w kopiach y w głozach zbierane szpargały płaszczyć się muszą.

Dla tego wszak komportacya Xiąg oryginalnych na Sądzie, żeby Sąd z oryginalnego zrzodła brał miarę kto iest y do wielu? a oraz kiedy zapewniony w proficie? y kto pomimo tak silne na spokoyność dowody uproiektował zapalić do procederu pochodnie?

Z nicestwa Wirumser uplantował przeciw Swiadectwu Xiąg oryginalnych krzywdę dla siebie, y te nicestwo na wiele gatunkow podobneyże zozrodził pretensyi. Cała zaś pretensya, niemoże mieć dzielnieyszey uwagi, nad sam walor zrzodła z ktorego się rozpływa.

Mowił on że Bauhofer z Stephanim z długow za przepadłe w R. 1770. liczonych pozyskali u chmielskiey Zł. 247. y u Bobrowskiego Zł. 202. ale niedowiodł aktorstwa swego do tych kapitałow ktore były za przepadłe liczone.

F Do

Do żadnego on kapitału aktorstwa niemiał, a iak że chce mieć dział w Kapitałach, gdy solummodo w piątą część profitu wpuszczony; czy więc odebrane są w iakieykolwik części kapitały, abo ich niema zawsze pozytek y strata przy tych czyie są kapitały, żeby Wirumser przyiął na siebie część długow zaspokoienia za granicą, y gdyby to przy Seperacyi oświadczył, przestaliby na tym z chęcią Bauhofer y Stephani kontentuiąc się sami piątą częścią zarobku. bo oni musieli zaciągnionym długiem wszystkim opłacać, a sami iak złożone preświadczyły karty, dotąd odebrać kapitałow handlowych niemogą y niezdołaią, widzieć powtornie te karty y Rewers Kabrego na wzięty wexel Glebowa do windykacyi w Peterzburgu.

Przeciw wszelkiey prawdzie mowił ieszcze Wirumser do Sądu że Hebelleremu położony dług w bilansach do zaspokoienia, był zaspokoiony wprzody in quantitate 216. Czer: Zł. a niemaiąc cienia nawet pozoru do okazania tey niesłuszności zabrał się do Juramentu.

Zapęd tedy iego tak porywczy na przysięgę przeciw czytelnym dowodom pisma, y zaprzysiężoney wierze Xiąg autentycznych więcey go pokonywa, niż ziednać trafia uwagę konsyderacyi.

Gdyż w tenczas tylko rzecz się wprowadza przez Buhalterow kiedy oni widzą iey skutek, Wirumser odwołuiąc się do opłaty przez Bauhofera wierzyć powinien że w tenczas opłacony kapitał kiedy Swiadectwo o nim w Xięgach znayduie, a do ktorego także należeć niemoże tylko zawsze pilnować się zyskawszy iey części był obowiązany, ten zaś według proporcyi był policzony na Wirumsera przeto też w wyższey explikacyi ułatwiona sprzeczka.

Zrobił ieszcze do kolczykow brylantowych acz nieprzedanych pretensyą, czemuz iuż razem do wszystkich towarow ktore po Seperacyi odebrali do siebie Bauhofer y Stephani nieoświadczył takoweyże pretensyi, a przynaymniey przybyłoby mu drugie 20. tysięcy Zł. Ryńskich w imaginacyi gdyz ile mu służy Prawo do kolczykow Brylantowych, tyle służyć będzie do wszystkich przy Seperacyi rozebranych towarow, a iednak Wirumser oddaiąc y sam pakuiąc przy Seperacyi towary znał iż on do nich a one tez do niego należeć niemogą.

Rownie rozumieć trzeba o gotowych pieniądzach w kassie ktore z poprawki Bilansu podwyższone zostały, gdyż kiedy dwieście Czer: Zł. przybyło w gotowych do kassy tedy natomiast za Czer: 200. ubyć musiało z towarow, ta zaś z towarow na gotowe pieniądze przemiana nieiest obiektem pretensyi Wirumsera, ktory iak się iuż powtarzało nie raz miał nie do kassy y nie do towarow wstępy ale do profitu: y ten profit ktory się tylko wylikwidował odebrał.

Nad

Nadto kwitacya 1781. między Stephanim y Bauhoferem czyniona, poźnieyszy iuż nawet między niemi obrachunek znamienuie, bo oni przez dokument seperacyiny 1776. R. obowiązawszy się rozebrać wszystkie Towary, y zaspokaiać długi, likwidowali się następnie w R. 1781. z ich więc obrachunku, że się okazało więcey sprzedanych towarow, a mniey ich w naturze, naturalna wypadała potrzeba poprawić te co iest w gotowiżnie, ale nie cudzą, tylko zawsze własną massą.

Nie trzeba wszakże w tak obszerne tłumaczenie się zachodzić, sam bilans 1781. R. zaymuiąc y kolczyki, y cały od R. 1770. do 1776. Roku zarobek pokazał ile go było dla Bauhofera y Stephaniego, a tym samym usprawiedliwił ile być mogło dla Wirumsera, w ktorym to bilansie iak się iuż dowiodło nie dochodzi nawet massa być powinnego maiątku podług Bilansu 1770. Roku, y nie dochodzi ten profit, ktoren Bauhofer y Stephani przez Rabat zyskiwać byli powinni, bo sami rabatuiąc dwakroć towary, większą utracili część swoiey massy.

Jnne obiekcye, ktore tylko Wirumser mnożył będąc iednostaynego waloru, y opieraiąc się autentycznym dowodem pisma nikną przed ichże mocą, y znayduią na zgubienie siebie rowną w tychże Xięgach odpowiedź.

To wszakże dodać w tym mieyscu trzeba, że Wirumser znaiąc wszystkie okoliczności, z czego dług mu należący pochodzi, wziął sam kwitacyą 1781. R. między Bauhoferem y Stephanim zawartą y podług niey na Sądzie Exdywizorskim zyskał przez wzaiemny porachunek na Stephanim Summę, oną odebrał, y akceptacyą w tym decyzyi Sądu Exdywizorskiego oświadczył.

Jeżeli więc sam szukał za kwitacyą 1781. R. ktora wyraźnie Summę mu pro residuo po 497. Zł. przyznała. Jeżeli za tą kwitacyą residuitatem zyskał, y na Dekrecie exekwuiącym skutki kwitacyi zaprzestał; to dziś mowiąc za większością do Stephaniego, mowi przeciwko sobie. *Czytać w tym mieyscu Exdywizorski Dekret.*

Co do Expensow Prawnych.

W produktowym głosie miał Sąd złożone dowody, iakiemi drogami przedsięwziął prześladować Wirumser Bauhofera y Stephaniego, y iak wielkiey stał się im przyczyną straty maiątku.

Minął on wszystkie prawa pokazuiące y porządek y sposob procedowania, bo znał dobrze, iż w Sądzie strzegącym bespieczeństwa każdego własności, udać mu się nie może

taki proceder, ktory naygrubſzey niewdzięczności y zapędu na krzywdę bliźniego znamie okazuie.

Dla tego więc na zaoczną ſkargę uzyſkał Reſkrypt dla dwoch Kupcow Litewſkich, a Koronne o trzeciego, y uzyſkał ony w takowym ſkładzie, w iakowym przez Memoryały żądał, gdyż poſpolicie doświadczać przychodzi, iż datur ut petitur.

Gdyby bowiem dla Koronnych Obywatelow y były za reſkryptami wolne rozprawy, przecie takowe reſkrypta zaymować Litewſkich nię mogły, gdyż dla Litwy pod żadnym pretextem wyiednywać Sądu Reſkryptowego nie godzi ſię y ieſt doſyć w tym punkcie czytelna Ordynacya Aſſeſſorſka 1766.

Prawa do ktorych się Wirumser odwołał mianowicie Pakta ten tylko maią wyraz iż reskryptami kassować dekretow niemożna, skoro dekretow reskryptami niegodzi się kassować coz rozumieć o samym prawie iakim iest ordynacya assessorska 1766. R. czytać w tym mieyscu Konstytycyą 1764. y 1766.

Directum Dominium w Kraiu regułami pewnemi opisanym, sciąga się do tego tylko punktu do iakiego przodkuią prawa, bo to iest istotna zrzenica rządney wolności.

Należą Miasta exvi derecti domini do Sądu Assessorskiego, y do Decyzyi samey prezydencyi, lecz przeto że należą nikt konkludować niebędzie żeby wolno było bez pozwu Mieszczanina Sądzić, bez Dekretu na schyłkę lub na tracenie abo na zabor maiątku determinować.

Skoro zaś niemozno tego uczynić, iakże można przeciw Sądom ufundowanym przez Prawa publiczne, insze Sądy na Mieszczan składać, y appellacyą wstrzymywać.

Ze zaś niemożno nad Prawo Kroku iednego uczynić y że każdy Mieszczanin tyle iest w swoich swobodach zabeśpieczony, ile każdy kraiu obywatel, cytuią się Art: 1. Rod: 1. słowa.

Nayprzod my Hospodar obiecuiem, y ślubuiem pod tęż przysięgę ktorąśmy uczynili wszystkim obywatelom wszystkich Ziem Państwa naszego W. X. Lit: iż wszystkich Xiążąt Panow Rad Duchownych y Swieckich Panow Choręgiewnych, Szlachtę, Miaſta, wszystkich poddanych naszych y wszyſtkich Stanow &c. pozwy temi iednemi prawy y Artykułami w tymże Statucie niżey pisanemi y od nas danymi Sądzić y sprawować mamy.

Owoż cała referencya do Prawa nie zaś do woli własney przeciwko prawu, y dla tego wszyscy Monarchowie zapobiegaiąc chytrości ludzkiey, ktora się zwykła az do tronu przedzierać, dozwolili kassować przywileie przeciwko Prawu ziawione; Co też ustawicznie Sąd exekwuie.

Niech